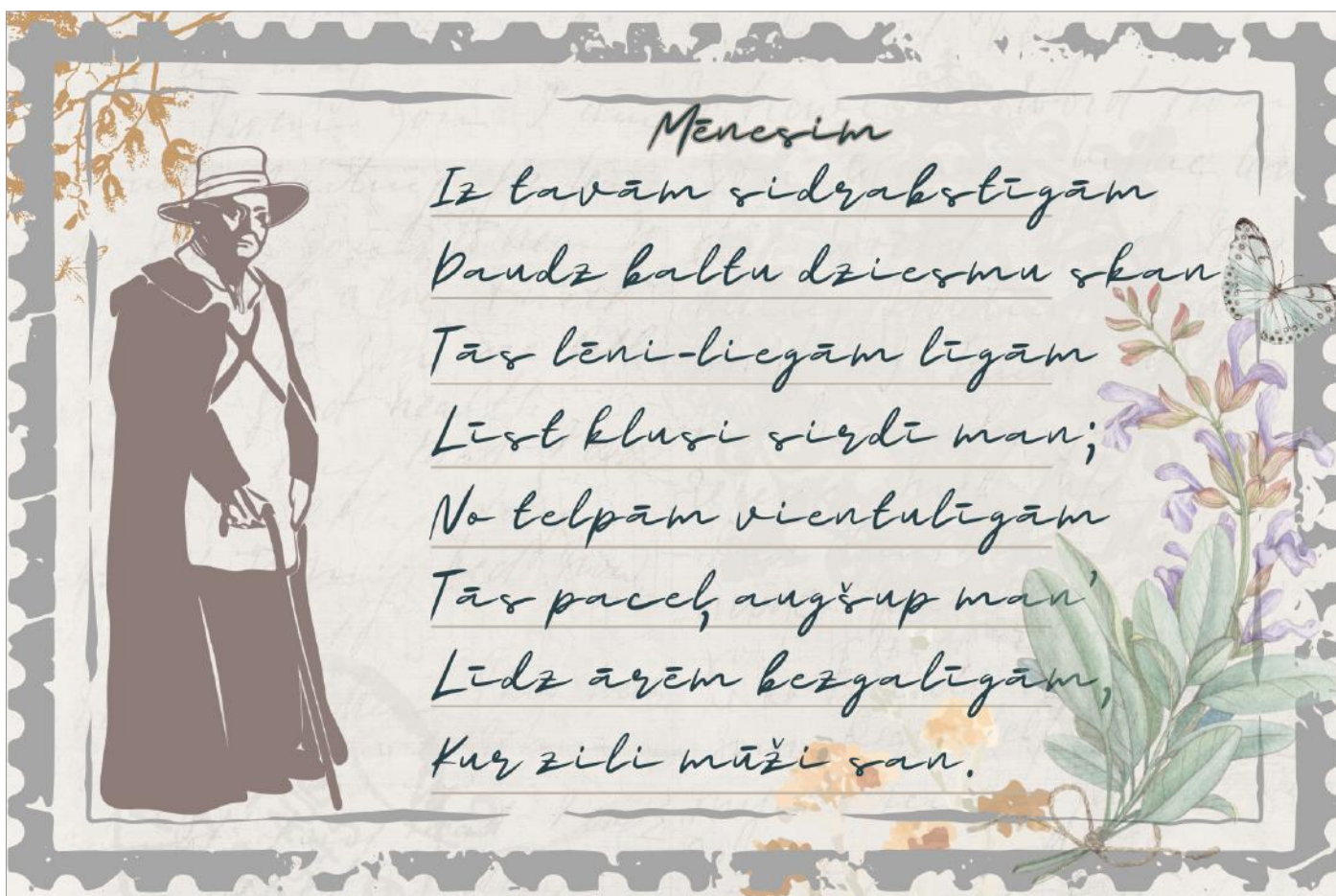

100 Gadi BIBLIOTĒKAS Plūdoņa

Viļa Plūdoņa dzejolis "Mēnesim". No: Vilis Plūdons. *Kopoti daiļdarbi, 1. sēj.* Toronto: Daugavas Vanagu apgāds, 1988. 401. lpp.

REDAKTORES SLEJA

Bibliotēka Bauskā savu darbību uzsāka laikā, kad Vilis Lejenieks savu uzvārdu jau bija nomainījis uz Plūdons un viņa daiļrade bija krietnā pilnbriedā. Tieši šajā laikā Plūdons pievērsās bērnu dzejas rakstīšanai. Šogad Plūdoņa daiļradi cildināt pienākums vairāk kā citkārt. To arī darām! Arī Tev, šo lasot, būs jaunatklājumi! Un varbūt arī Tavā prātā radīsies kādas dzejas rindas, kuru dēļ pēc 100 gadiem bibliotēka taps avīzīte par Tevi!

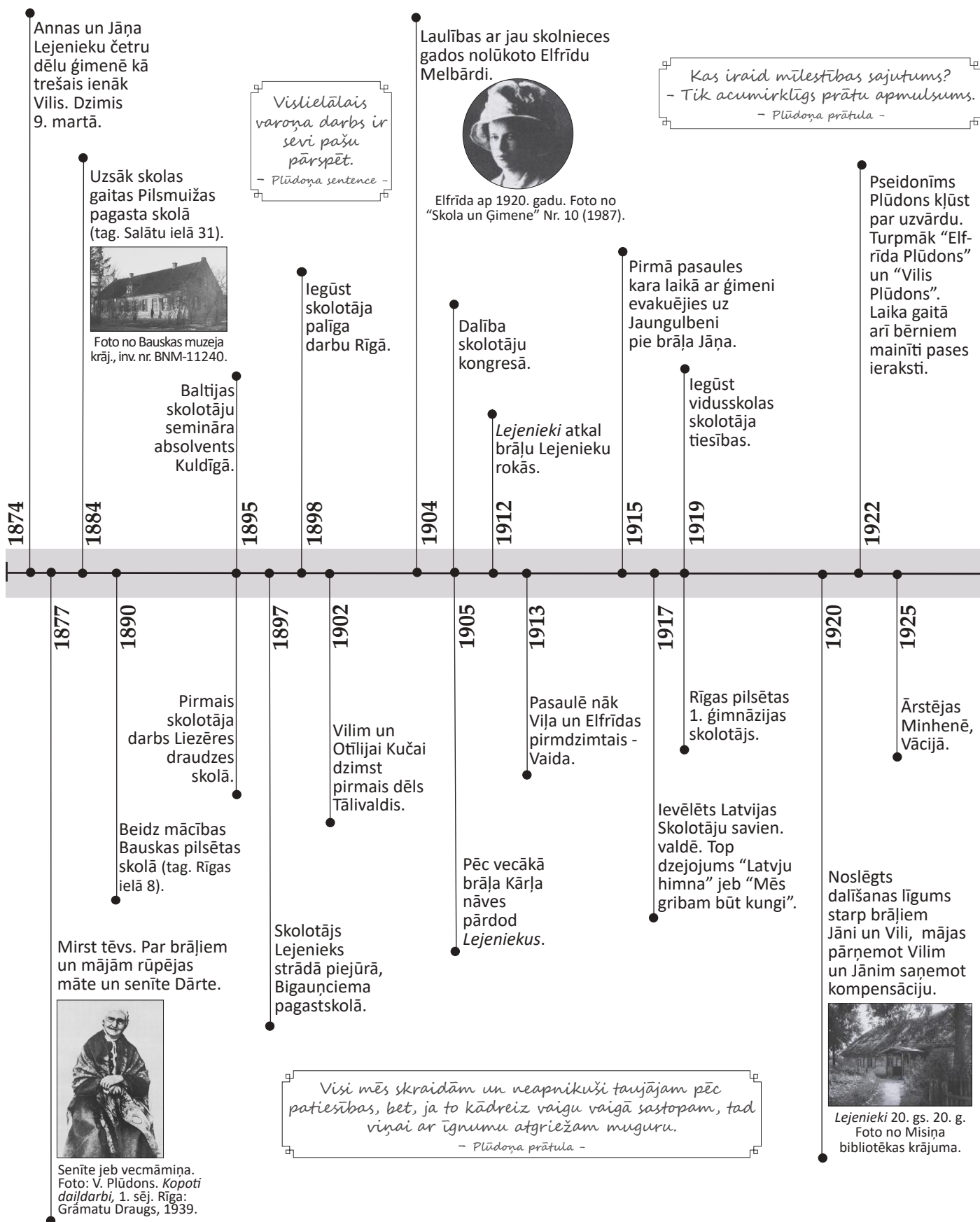
Māra Kuļikauska
Bauskas CB direktore

BAUSKA IR VIENĪGĀ PILSĒTA LATVIJĀ AR PIEMINEKLI VILIM PLŪDONIM. Plūdoņa stāvs ar dzejrindēm mājo pilsētā kopš 2014. gada, kad Bauska svinēja pusapaļu jubileju. Kopš tā laika Plūdons noskatījies baušķeniekos, kas bauda dzejas dienas un koncertuzvedumus, turpinot katrā diennakts stundā citādi atmirdzēt garāmgājēju viedierīcēs.

CITIEM VĀRDIEM SAKOT, ja Rīgā tiekas pie pulksteņa, Bauskā varētu – pie Plūdoņa, jo tur, liepu paēnā tagad var arī kājas pūtināt.

BAUSKAI UN VILIM PLŪDONIM NOZĪMĪGI SVĒTKU GADI IR KOPĪGI. Kad dzejniekam apaļa jubileja, pilsētai – pusapaļa. Varam droši teikt, ka Viļa Plūdoņa vārds viņa simtpiecdesmitgadē ir no jauna uzjundīts. Pilsēta rotāta ar Plūdoņa dzejas rindām visā Plūdoņa ielas garumā, izveidotas Plūdoņa gada piederības zīmes un izlikta pilsētvides izstāde. Bauskā izskanējis gan novadniekam veltīts koncerts, gan konference. Kā arī pēc restaurācijas atvērta Plūdoņa ģimenes māja "Lejenieki". Ja viss sākas ar vārdu, kāpēc gan lai tas nebūtu vārds dzejā?

DZĪVES GĀJUMS

LAIKA LĪNIJA

BIBLIOGRĀFIJA

Skats no izrādes "Uz saulaino tāli" Bauskas pamatskolas skolēnu izpildījumā, kam par pamatu ņemta tāda paša nosaukuma Plūdoņa poēma.

Foto no RMM krājuma, nr. RTMM-N3517.

Skolotājs un dzejnieks iecelts par Triju Zvaigžņu ordeņa komandieri (III šķ.).

Publicēts Plūdoņa atdzejojums, kura pirmie panti ir Ukrainas himnas vārdi.

Piedzimst Viļa un Elfrīdas jaunākais no astoņiem bērniem - Varimants.

VI Vispārējais latviešu Dziesmu svētkos pirmo reizi izskan Alfrēda Kalniņa komponētā dziesma "Latvju himna" ar Plūdoņa vārdiem.

Prātīga saimnieka acs padara vairāk nekā viņa abas rokas.

- Plūdoņa sentence -

Ej strādā - nesapņo par dienām laimīgām!
- Ne sapņos - darbībā tu pietiksi pie tām.
- Plūdoņa prātula -

Pēc aiziešanas pensijā, pilnībā nododas rakstniecībai un dzejas tematiskošanai.

Presē plaši pieminēts Plūdoņa 60 gadu svinības. Plūdoņš Radiofonā pats lasa savu dzeju.

Vilis Plūdoņš mirst 15. janvārī, izvadīts no Sv. Jāņa baznīcas Rīgā un no Sv. Gara baznīcas Bauskā. Atdusas Plūdoņa kapos netālu no Lejeniekiem.

Saņem Tēvzemes balvu.

Iecelts par Triju Zvaigžņu ordeņa lielvirsnieku (II šķ.).

Plūdoņa ģimene Lejeniekos. Foto no RMM krāj., inv.nr. RTMM-N3504.

Iesvēta Plūdoņa kapus, pie reizes atklājot bijušās Selēnu kapsētas paplašinājumu un ieejas vārtu torni, kas sagādāts par Plūdoņa personīgajiem līdzekļiem.

Plūdoņa kapu vārti 20. gs. 70. gados. Foto no bibliotēkas krājuma.

- Pirmie akordi (1895) ●
- Selgā (stāsts, 1898) ●
- Divi pasaules (1899) ●
- Jūrmalas leģenda (stāsts, 1899) ●
- Rekviēms (dzejojums, 1899) ●
- Atraītnes dēls (poēma, 1901) ●
- Mazā Anduļa pirmās bērnības atmiņas jeb Taivas ciems (biogrāfisks stāsts, las. periodikā, 1901) ●
- Baigi (1903) ●
- Deklamācija jeb daiļlasīšana (mācību grāmata, 1905) ●
- Rēgi (1908) ●
- Latvju literatūras vēsture sakarā ar tautas vēsturisko gaitu (mācību grāmata, 1.-2. sēj., 1908-1909) ●
- Pirmais vadonis praktiski teorētiskā latvju valodas mācībā (mācību grāmata, 1910) ●
- Mīlestības dziesminieks Esenbergu Jānis (apcerējums, 1910) ●
- Fantāzija par puķēm (ritmizēta proza, 1911) ●
- Uz saulaino tāli (poēma, 1912) ●
- Salgales Mada loms (1913) ●
- Dzīves simfonijas (1913) ●
- Via dolorosa (Sāpju ceļš) (1918) ●
- 111 lirisku dziesmu (1918) ●
- Tāli taki, tuvi tēli (1921) ●
- Eža kažociņš (1921) ●
- Balādes un baladeskas (1922) ●
- Sonetas ar ragiem un trioletas ar nagiem (satīras krājums, 1922) ●
- Vītola stabulīte (1923) ●
- Ziedu bārslas (1923) ●
- Saule un smiltis (prozas krājums, 1924) ●
- Mildas ziedoklis (prozas krājums, 1924) ●
- Mūzas mirkli (1925) ●
- Lapsiņa Kūmiņa un vilks - Znotiņš (1926) ●
- Zeme un zvaigznes (1928) ●
- Kad Ziemassvētki pievārtē (1930) ●
- Pasaciņu šūpulītis (1933) ●
- Tālie krasti (1934) ●
- Tā zeme ir mūsu (1934) ●
- Skanošās āres (1934) ●
- Kūri pie Rīgas 1910. gadā (1934) ●
- Par tēvzemi un brīvību (1935) ●
- Pretim saulei (1937) ●
- Ko palestīnas palmas šalc (1937) ●
- Brīnumstabulīte (1937) ●
- Lilijas sniegā (1939) ●
- Rūķišu grāmata (1939) ●

Plūdoņš arīdza veidojis antoloģijas un tulkojis, tostarp pasaules klasiskus: F. Šilleru, A. Puškinu u.c. Izceļams tulk. *Leišu daiņas* (1923) un F. Ničes *Tā runāja Zaratustra* (1908). Atzīmētos literāros darbus var lasīt Bauskas Centrālajā bibliotēkā, lielākoties krājumos.

No: Bauskas novada literāti.
Sast. Bauskas un Rundāles novada latviešu valodas un literatūras skolotāju metodiskā apvienība, 2015

Lasāms krājums vai raksts
Pieejams atsevišķos izdevumos

PLŪDONS BAUSKAI

DZIMTENES PILSĒTIŅĀ PĒC DESMIT GADIEM

Plūdons

Vai atkal tevi redzu savā priekšā,
Mana dzimtenes pilsētiņa mīļā? –

Tāpat kā senāk,
Dzied manās ausīs
Tavu dzirnavdambju
Mīkstā, vienmuļā šalkoņa;
Un tu pati
Mierīga, rāma
Stāvi, kā stāvējusi,
Tur lēzanajā nolejā,
Pār kuru vēl viegla, rēna rīta migla
Kā sidrabplīvurs saules mirdzā dus.

Kur skarbi, savādi
Atbalso rīta agrumā
Mani vientuļie soļi
Tavās klusajās ielās,
Kurās viegli šūpojas vēl rīta sapņu
Pēlēkie tēli!

Bet jau viens pēc otra
Atdara savus miegainos acu vākus
Mazie, brūnie namiņi,
Un no dziļi krēslainajiem logiem
Sveicina mani mīļi
Kā senās dienās
Klusas efejas un kautras ģērānijas.

Pār namu sarkanajiem jumtiem
Vijas vidžinošas bezdelīgas,
Un iztraucēti dūju bari
Kā virpuļojoši kamoli
Skaļi plaukstošiem spārniem
Uzšaujas dzidrajā rīta gaisā.

Sen aizmirstas ainas
Un nobāluši sapņi
Mostas man dvēselē.
Tālā pagātnē izkāpj
No savas klusās kapu vietas
Un maigi auž ap mani
Savu saldi skumjo atmiņu tīklu...

Sveika! sveika! mana dzimtenes pilsētiņa,
Kas tu auklējusi savās klusajās ielās
Manu zeltsapņu bērnību!
Sveiki! mani bijušie skolotāji, vadītāji,
Mana nenorūdītā gara uz visu daļu
un cēlu locītāji!

Sveiki! vecie, dārgie skolas biedri,
Ar kuriem kopā norotāju
Sava dzīves saulainā rīta
Skaistākās stundas! ...

Ai, daudz, daudz mīļu seju
Vairs neredz mana skumju pilnā acs:
Dažs labs mīl tālu svešā malā,
Dažs palicis man svešs,
Un dažu labu tuvu sirdi – ak! –
Jau vēsas, baltas kapu smiltis klāj...

DZIMTĀS MĀJAS PROZĀ

Vēstīt par savu dzimto pusi un bērnībā izjusto ir viens no populārākajiem mīlestības apliecinājumiem mākslā. Kā pasaules tā arī mūsu pašu literatūrā netrūkst piemēru, sākot ar mazām rakstu formām, dzeju, tā arī lielākām – prozu, garstāstiem.

Viļa Plūdoņa stāsts *“Mazā Anduļa pirmās bērnības atmiņas”* ir daļēji autobiogrāfisks. Sākotnēji publicēts periodikā ar nosaukumu *“Taivas ciems”*, turklāt salīdzinoši agri, jau 1901. gadā. Tas ir krietni pirms Plūdoņa vārda nostiprināšanās bērnu literatūras laukā.

Taivas ciemā jeb Toivas ģerevnā, kā to saukuši turienieši, mazais zemgalietis Andulis ar tēvu un māti nonācis mazā vecumā. Lai arī vietas nosaukumā Plūdons lisis ne dzimtās mājas, taču aprakstītā vide un sadzīves apstākļi met vienu pavedienu pēc otra, vēstot par *“Lejeniekiem”*. Upmala Anduli vilināt vilina ar riekstu pilnām lazdām, ko arī stāsta autors ar brāļiem ik rudeni pilnu kumodes atvilktņi pielasījis. Mazā Anduļa ģimenes mājai gar vienu pusi tek upe, aiz kuras pakalnā ir sils. Anduli tāpat kā rakstnieku lēni kāpjoša migla pieguļā aizkustina vairāk nekā pasaules brīnumi, un abu pagalmos slejas liepa, kuras vecums ir nenosakāms un apkārtnē – trīs vai četrus vīrus rokām apjožams. Gan mazo Vili, gan paša radītā Anduļa tēlu vienoja vecmāmuļa ar neizsīkstošu pasaku krājumu un arī tēva īsais mūžs, kurā Andulim tika vairāk laika pasmelties raupjas, bet tomēr, mīlestības.

Par spīti tam, ka Plūdoņa vārds bieži pieskaitīts dzejdaru pulkam, novadniekam netrūkst prozas darbu. Kā pirmie ap simtgades miju tapuši stāsti skolmeistara darba vietai blakus esošās jūras iespaidā. Savukārt skaistā piemiņā ievīts Viļa Plūdoņa vecmāmiņas jeb Senītes stāsts *“Vecmāmuļas pēdējie Ziemassvētki”*.

Arī šajā stāstā ritināmi vairāki ļoti cieši pavedieni ar Viļa Plūdoņa dzīvi. Vecmāmuļa pusnomodā atceras sniegotus svētkus gadu atpakaļ, kad pie viņas atbraukuši dēla četri dēli. Vecmāmuļa nešaubās par mazdēlu nesalaužamo mīlestību, kas nav zudusi no mazām dienām, kad visi četri tai nopakaļ tecējuši dienā un vēl pirms pašas snaudas. Viņas prātu māt bažas par neiespētu atkal satikšanos un skumjas atmiņas par nelaikā smilšu kalnā aizvadīto dēlu, vedeklu un māju pamešanu, kur lielāko dzīves daļu aizvadīts laiks. Viss minētais ir akurāt kā Viļa un viņa Senītes dzīves stāstā.

DZEJA, BAUSKA UN MĒMELE

Savukārt dzeja ir kā pilna plāva ziedu ar netīšām vai tīšām (tā baušķeniekiem gribētos domāt) norādēm par Bausku un tās ārēm. Dzejas rindās Bauska ir *pilsētiņa, kas snauž palejā*, un vēlā vakarā tajā visi dus, *tik augšistabā ebrēju vēl kādu mana*. Plūdoņa dzejā kā saulainās maija dienās viz *mīļās, jaukās bērnu dienas*, kurās gaist smagums. Kā vēl nevienam citam tieši Plūdonim vārdi ritēt rit *pie Mēmeles māmuļas*, kas savā plūdumā sveicina *“Lejeniekus”* un Bausku. Plūdons, kura vārds likts kopā ar dzimtenes apdziedātāja un dabas apceres meistara godu, radījis dzejoļus *“Pie Mēmeles”*, *“Uz Mēmeles”* un *“Mēmelei”* un, domājams, piesaucis sevi, kad dzejolim lisis nosaukumu *“Upes dēla dziesma”*.

BAUSKA PLŪDONIM

PLŪDOŅA VIZUĀĻI UN DZEJRINDES IELĀ

Plūdoņa gadā izstrādāti vizuāļi, kas kalpo pasākumu un ieceru vienotai noformēšanai. Vienlaikus tā ir kā norāde – šeit domā par Plūdoni. Atjaunota arī jau reiz pilsētu rotājoša elementu virkne, proti, Plūdoņa ielas garumā, pie laternām izkārtas baušļenieces Mārites Šulces akvareļu reprodukcijas ar Plūdoņa dzejas vārdiem.

KONFERENCE: VILIM PLŪDONIM - 150

Bauskas rātsnamu piepildīja populārzinātniskās konferences "Vilim Plūdonim – 150" apmeklētāji. Dienu pirms apaljubilejas Bauskas un Rīgas muzeju darbinieki, kā arī zinātnieki, kultūras darbinieki un skolotāji atklāja Viļa Plūdoņa personības atspulgus un dzimtas izpētes strupceļus.

Foto: Raitis Ābelnieks

IZSTĀDE PILSĒTVIDĒ

Kalna ielas pakājē, dažu soļu attālumā no ieejas bibliotēkā, izlikta planšetų izstāde, kuras centrā ir šī gada gaviļnieks. Par dzejnieka kuplo ģimeni, par dzimtvietu jeb "Lejenieku" mājām, par daiļradi, dzīves gājumu un Plūdoņa Bausku vēsta foto liecības, apraksti un paša radīts vārds. Ceļā uz bibliotēku nepaej tai garām!

PLŪDONS SAULES DĀRZĀ

Plūdoņa ielas sirds ir novadniekam veltīts piemineklis ar devīzi "Uz saulaino tāli". Tā atklāšana vienlaikus ar Bauskas pilsētas 405 gadu jubilejas svinībām bija 2014. gada augstākais kultūras norišu punkts pilsētā. Rakstnieka siluets kopā ar gulbjiem lidojumā un dzejoļu rindām likts uz pamatnes, kas veidota no mūspuses dolomīta.

ATJAUNOTIE LEJENIEKI

Pateicoties valsts un pašvaldības piešķirtajam finansējumam, ir restaurēta "Lejenieku" dzīvojamā māja. Turklāt atjaunota veidolā, kāds tas bijis 1930. gados, kad māja uzņēma kuplo Viļa Plūdoņa saimi. Svinīgā atklāšana notika dzejnieka 150. dzimšanas dienā. Etnogrāfiskajā ēku kompleksā vēl ir arī klēts, kūts, šķūnis jeb rija un pagrabs.

LITERĀRIE SOLIŅI

Papildinot ansambli Saules dārzā, vasaras sākumā izvietoti četri soliņi, kuru muguras balstā atainoti sižeti no Viļa Plūdoņa populārākajiem darbiem – *Zaķīšu pirtiņa*, *Eža kažociņš*, *Rūķīšu pasaka* un *Atraitnes dēls*. Solu kāju statņos redzama Viļa Plūdoņa monogramma – VP. Tāpat kā pieminekļa, arī šī darba autors ir tēlnieks Ģirts Burvis.

PLŪDOŅA IELA

Kad rakstnieks bija devies mūžībā, Plūdoņa vārds tika piešķirts Pils ielai. No 1940. līdz 1945. gadam ļaužu soļi atskanēja Plūdoņa ielā turpat, kur tā dzīvā satiksmē rit arī tagad. Tā vēsturiski veda cauri visai pilsētai, savienojot pili ar Mēmeles augšas braslu. Padomju okupācijas varai pēc kara šķita, ka ielai piemērotāks ir Andreja Upīša vārds, un savu nosaukumu – Plūdoņa iela – tā atguva vien 1989. gadā martā. Par Plūdoņa ielas vārda atjaunošanu kaislīgi iestājās radio personība un literāts, arīdzan baušļenieks Reinis Ādmīdiņš (1939-2010).

Foto: A. Indriks

No: "Komunima Ceļš" Nr. 34 (1989)

Tautu meitām rokās pirmā ielas plāksnīte ar Plūdoņa ielas nosaukumu.

LASI PLŪDONI

PLŪDONS UN GRĀMATA

Viļa Plūdoņa cieņa pret grāmatu ir neapšaubāma. Būtu patiesi neparasti dzirdēt, ka tādu viņa mājās nav bijis. Plūdoņa bērnu, Varimanta un Antras atmiņu pierakstos, ar kuriem var iepazīties bibliotēkā, ir vairākas epizodes par un ap grāmatām.

“Tēvam ikreiz pēc algas saņemšanas pirmais gājiens bijis uz grāmatu veikalu. Kad pārnācis mājās un māte viņam atvērusi durvis, viņš turējis rokas ar grāmatu saiņiem aiz muguras un cieši skatījies mātei acīs, it kā gribēdams saistīt viņas skatu, lai neredzētu, kas aiz muguras slēpjas,” tā raksta Varimants.

“Tētim bija Manceļa sprediķu grāmata, Glikā bībele pirmā izdevumā, Gētes kopotie raksti 48 grāmatās. **Tētes rakstāmistabā bija augsti grāmatplaukti gar visām sienām, arī istabai pa vidu.** Bez latviešu grāmatām viņam bija ļoti daudz grāmatu vācu un krievu valodās. Atceros, ka viņš mums bērniem, rādīdams uz šiem grāmatplauktiem, teica – bērni, mācieties svešvalodas, jo nav nekas vērtīgāks kā lasīt grāmatu oriģinālvalodā,” atceras Antra.

Vēl Varimanta atmiņā iespiedušies strikti noteikumi par grāmatas ņemšanu tīrās rokās un “ēzeļausu” netaisīšanu lapām. Savukārt Antra apraksta, cik rūpīga bijusi grāmatu sagatavošana pārvešanai no Rīgas uz “Lejeniekiem” ik vasaras sākumā – mīkstu vāku grāmatas tika ievāktas avīžpapīrā, cietu vāku grāmatas apliktas ar papīra stūrīšiem un tikai tad tās kārtotas koka kastēs, kas bijusi lielākā bagāžas daļa.

BIBLIOTĒKU UN LASĪŠANAS GADS

Rit jau ceturtais gads kopš Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) virza apjomīgu norišu kopu ar nosaukumu “Latviešu grāmatai 500”. Piecu gadu programmā (2021-2025) tiek izcelti nozīmīgākie procesi, kas apaļu gadskārtu atpakaļ iekustinājuši latviešu rakstītā un iespīestā vārda izplatību.

Tā 2021. gadā runāja par hernhūtiešu kustību, tā 2022. gadā atzīmēja pirmā latviešu valodā drukātā periodiskā izdevuma “Latviešu Avīzes” divsimtgadi, tā 2023. gadā izcēla izdevējdarbību reģionos un bija prāvs simtpiecdesmitgadnieku pulks un tā ir pienācis 2024. gads, kad lasīšana un bibliotēkas tematiski min vienu taku. Iespīestam vārdam gadsimtiem ilgi piemītis patiesības mērs un tā pieejamībā vislielākā pateicība jāteic bibliotēkām, tostarp pustūkstošgades jubilārei – Rīgas pilsētas bibliotēkai. Ir noiets vairāk nekā puse ceļa “Latviešu grāmatai 500” gājumā. Vēl padomā vairākas realizējamas ieceres, kas pagūstamas gan šogad, gan nākamgad, kad nacionālā līmenī svinēs pirmās latviešu valodā iespīestās grāmatas piecsimtgadi.

S tarp daudzām Latvijas bibliotēkām arīdzan Bauskas Centrālā bibliotēka atsaukusies LNB aicinājumam būt par ziņnesi norišu kopā “Latviešu grāmatai 500”. Par to, kas paveikts, var lasīt bibliotēkas tīmekļvietnē www.bauskasbiblioteka.lv, klikšķinot uz sadaļas NOVADPĒTNIECĪBA un uz dzeltenā laukuma ar norišu kopas logo. Turpinājumā iezīmēsim rudens aktivitātes ar tematisko trīsradi – bibliotēka, grāmata, Plūdons.

LASĪŠANA UN VILIS PLŪDONS

Izvēlies Viļa Plūdoņa literāros darbus, jo viņa pieminētā oriģinālvaloda, kurā jālasa katra autora radīts teksts, ir tā valoda, kas mums visdārgākā un sargājamākā – latviešu valoda. Ņemot vērā mūsu novadnieka un dižjubilāra silto ieteikumu paša bērniem, kā arī šī gada “Latviešu grāmatai 500” vadmotīvu – lasīšana un bibliotēka – aicinām uz neparastāku lasīšanas piedzīvojumu bibliotēkās.

Šī gada Dzejas dienās Saules dārzā, pie Plūdoņa pieminēkļa tiks dots starts ceļojošajam Plūdonim ar lasāmčēmodānu. Plūdoņa tēls pilnā augumā un čēmodāns, kura saturs tiks atklāts tikai ceļojumu galapunktos, tiks nodots no vienas grāmatmīļu vietas otrai. Pirmā pietura jeb bibliotēka būs tā, kura dzejnieka dzimtajiem “Lejeniekiem” atrodas vistuvāk. Kofera saturs būs pielāgots tam, lai ar uzdevumiem un, protams, arī grāmatas lasīšanu, aizvadītu izzinošas, atjautīgas četrdesmit minūtes. Vai dzeltenos apvākos ieautais stāsts “Mazā Anduļa pirmās bērniības atmiņas” 500 vārdos spēs ieinteresēt un cik no piedzīvotā darījuši un redzējuši paši klausītāji? Pēc tam, kad bibliotekāre ar bērniem un jauniešiem čēmodānu būs atvēruši un tā saturu iepazīnuši, stafete pēc brīvas izvēles tiks nodota citai bibliotēkai.

Lai mums un jums lasītkārs gada otrs cēliens un lai mums katram tiek pa gabaliņam no Plūdoņa virmojošās vasaras un dāsnā rudens.

Latviešu grāmatai
500

BIBLIOTĒKĀ

GRĀMATAS NO 20. GS. SĀKUMA LĪDZ 30. GADIEM

Dažas pirmskaru un starpkaru periodā izdotas grāmatas, kurās pārpārēm iedvesmas un spēka guldījis Vilis Plūdons, atrodamas Bauskas Centrālās bibliotēkas krājumā.

Plūdoņa sastādītā dzejas antoloģija "Balva" jeb dzejoļu un domu-graudu almanahs jaunībai izdots 1908. gadā P. Bērziņa grāmatu pār-dotavas apgādībā. Plūdons katrai gada dienai izvēlēties dzejoli un prātulu, kas salikti augšupejošā kārtībā, piemēram, 23. jūnijā lasāms J. Alunāna dzejolis "Līgas svētki", savukārt 24. decembrī – J. Poruka "No baznīcas braucot ziemas svētku vakarā". Antoloģija vecajā drukā.

"Tāli taki, tuvi tēli" ir Viļa Plūdoņa dzejoļu krājums, kas kārtots pēc žanriski tematiska principa. Valtera un Rapas akciju sabiedrības izdevums 1921. gadā drukāts Leipcigā. Līdzās tādām atpazīstamām tēmām dzejnieka daiļradē kā bērniņas zeme un atvadu nojausmas, atlasīti dzejoļi arī sadaļai erotika. Krājumā izskaņā uzskaitīti Plūdoņa līdz tam brīdim izdotie darbi.

Kultūras fonds 20. gs. 20. gados lēma par vērā ņemamu atbalsta sniegšanu karā cietušām, kā arī no jauna veidojamām bibliotēkām. Veidoja grāmatu kopas jeb *bibliotēkas*, kas vairāku gadu garumā tika izsniegtas brīvi pieejamām bibliotēkām. Tostarp arī Bauskas pilsētas bibliotēkai. Grāmatu kopu eksemplāri tika sieti brūnimelnos, raibos vākos. Šāds joprojām bibliotēkā lasāms Plūdoņa "Daiļdarbu izlases", 3. sējums. Izdots Rīgā, Valtera un Rapas akciju sabiedrībā 1923. gadā.

Poēma "Atraitnes dēls" 1936. gadā pie lasītājiem iznāca atkārtoti. Šoreiz Zelta Ābeles izdevniecībā, drukājot ar vārdu "atraiknes". Izdevniecība izcēlās ar māksliniecisko noformējumu, augstu poli-grāfisko kvalitāti un nelielu tirāžu. Šī izdevuma priekšlapā rakstīts: "Šī grāmata iespiesta pieci simti eksemplāros, kas numurēti no 1 līdz 500 un atzīmēti ar autora parakstu. Nr. 277."

Tāpat Bauskas Centrālajā bibliotēkā var lasīt Anša Gulbja apgādā iznākušo dziesmu un balāžu krājumu "Zeme un zvaigznes" (1928), kā arī izdevniecības Grāmatu Draugs izdoto "Kopoto daiļdarbu" 1. sējumu ar fotogrāfijām un "Tā runāja Zaratustra" tulkojumu (abi 1939).

KONKURSS: PLŪDOŅA DZEJAS AKORDEONS

Akcentējot novadnieka devumu dzejā bērniem, Bauskas Centrālā bibliotēka no Viļa Plūdoņa 150. dzimšanas dienas līdz vārda dienai organizēja dzejas konkursu "Plūdoņa dzejas akordeons". Tajā Bauskas novada skolēni un pieaugušie bija aicināti piedalīties ar pašsacerētu dzeju jaunākajiem lasītājiem, turklāt brīvu pantmērā, formā un apjomā.

Saņemti tika 25 dzejoļi. To apjoms variēja no haikām līdz pat pasakai dzejas pantos. Arī temati dažādi – pantos zibēja gan dabas fauna un flora, gan veltījums Vilim Plūdonim.

Ar pateicības vārdiem katram dalībniekam un piedalīties gribētājam, priekšroku devām un dzejoļus pieņēmām no mūsu pašu ļaudīm, novadniekiem. Viņu dzejdarbus varēs dzirdēt 11. septembrī pie Plūdoņa pieminekļa, kad Dzejas diena ies roku rokā ar Grāmatu dienu Bauskā.

KAĶIS ĶIRBJU LAUKĀ

Konkursam "Plūdoņa dzejas akordeons"

Vendija Volosovska, 11. kl.

*Dzejolis, kas atklāj augstprātīgā kaķa
Bernharda piedzīvoto saimnieces rūpīgi
koptajā ķirbju laukā.*

Stīvā uzvalkā, kas vēderu nospiež,
Garu asti, kas pelēm pasauli sagriež,
Spicām ausīm, kas spēj kaimiņmājas
sarunas dzirdēt,
Pūkainām ķepām, kas liek nagiem spožāk
mirdzēt,
Dzīvo bezrūpīgais kaķis Bernhards,
Kam nerūp ne tas, ka smilšu pulkstenis
skrien kā traks, ne tas, ka saimniece prasa:
"Bernhard, vai tu traks?"

Bernhards dienā snauž, bet naktī gul,
Dienā ēd, bet naktī gul,
Dienā snauž, bet naktī gul,
Dienā ņaud, bet naktī gul,
Dienā snauž, bet naktī gul,
Jo Bernhardam tik ievērot kaķu augstāko
konstitūciju,
Kurā ir teikts:
"Pēc gulēšanas svarīgi ir atpūsties, lai
nesastieptu acis, ar kurām var putnus
vērot."

Tomēr svētdienas Bernhardam ir īpašas
dienas,
Kad jāiet izlūkos,
Jo saimnieki mēdz sastrādāt
dažnedažādus nedarbus,
Kas tad Bernhardam ir jālabo.

Kāda maija pēdējā svētdienā,
Ejot kārtējā pastaigā,
Bernhards ievēroja, ka saimniece nav
aizrakusi bedres uz ķirbju lauka,
Tāpēc ar pavisam smagu nopūtu
Bernhards ķērās pie darba –
Pacēla asti un samēsloja visas trīs bedres.

Smagi jau Bernhardam gāja,
Bet aiz lepnuma galvu viņš cēla tik augstu,
Ka likās, ka tūlīt viņš saskatīs kaimiņu
lauku.

Pagāja stunda, divas vai trīs,
Un saimniece kā karsts kastrolis uzsprāga,
Jo rokas nejauki oda,
Un mēlē pašas zobi koda.

Bernhards lielā izmisumā krita
Par sodu piešķirto,
Bet tagad vienu viņš skaidri zina –
Mēslojot gan vairs neiešot.

Periodikas ziņas

A. Jessena

grāmatu pārdotava

Rīgā,

Kurmanova ielā 18, tālr. 27791.

piedāvā lielā izvēlē jaunības literatūru,

kā:

bilžu grāmatas
pasaku grāmatas
stāstu grāmatas
populāri - zinātn. grāmatas
bērnu lugas u. t. t.

visādas rotaļlietas, spēles, bildes, mākslas kartes, albumus u. t. t.

No vispārīgās literatūras:

Lauksaimniecības, zinātniskas, medicīniskas un praktiska satura grāmatas, romānus, lugas, kalendārus u. t. t.

Pasūtījumus pa pastu vai telefonu izpilda bez kavēšanās.

Pieprasiet A. JESSENA grāmatu sarakstu, to izsūta par brīvu.

Jaunatnei ieteicama rakstu serija

Jaunības apvēršņi

Katra mēneša 30. dienā iznāk viena grāmata, glita tehniska izpildījumā, četras iespiedu loksnes biera un maksa 50 santīm. Seriju rediģē Arvīds Dravnieks — galvas pilsētas Rīgas Ansekļa pamatskolas pārzinis.

Līdz šim iznākuši šādi darbi:

- 1) Jānis Lapins — Mūsu mājas
- 2) Jānis Jaunsudrabiņš — Mazie pilsetnieki.
- 3) Kārlis Rabācs — Tēvzemei un brīvībai. Grāmata par varoņiem un varoņību.
- 4) Elza Siērste — Vilciņš griežas.
- 5) Adolfs Erss — Laimas aka.
- 6) Kārlis Rabācs — Granīta un klinšu zemē. 3000 km pa Somiju un Lapzemi.
- 7) Vilis Veldre — Senī slasti par manu maju.
- 8) A. Dravnieks — Kronvaldu Ais.
- 9) E. Dzerve — Roalds Amundzens.
- 10) Dr. V. Ginters — Senlatviešu pils.
- 11) Aida Niedra — Pužģa pasaka.
- 12) Magdalēna Leija — Meža. Kāda zēna piedzīvojumi un pārdzīvojumi.
- 13) Dr. Bruno Jirgensons — Zinātnes balvas.
- 14) Edvins Mednis — Mūsu uzvaru ceļi.
- 15) Janis Širmanis — Juras zaki.
- 16) Nikolajs Kalniņš — Kulpu metēji.
- 17) Horātijs Kviroga — Mūža meža stāsti. No franču valodas tulkojis Medards Ols.
- 18) Horātijs Kviroga — Elkucūška. No franču valodas tulkojis Medards Ols.
- 19) E. Birznieks-Upītis — Podiņš.
- 20) Prof. Ludis Bērziņš — Senlatvietis dzīvoja un nāves ēnā. Senlatviešu tikums ikdienā un iktēnīgo brīžos.
- 21) Andrejs Iksens — Maksimērija piezīmes.
- 22) Kārlis Kraujiņš — Spoku dzīvas.
- 23) Janis Lapins — Gauja nes un nes. Ceļojumu piezīmes.
- 24) Alberis Sprūdzis — Cilpas. Stāsti.
- 25) Antons Austris — Bērniņas aīmīņas. Stāstu izlase no krājuma „Pušlāns”.
- 26) A. Dravnieks — Mūsu Latvija.
- 27) Nikolajs Kalniņš — Skolas bērni.

Bibliotēkas, skolas, organizācijas un personas, kas pastā 12 grāmatas, maksa par tām tikai Ls 5.—, val par 6 grāmatām — Ls 250.

Grāmatu apgādniecība A. GULBIS

Ipašnieks A. Maltis.

Tek. rēķins pastā 131.

Rīgā, Kr. Barona ielā Nr. 14.
Veikali: Rīgā, Kr. Barona ielā Nr. 24/26.
Daugavpils, Vadoņa ielā Nr. 19.

Nupat
iznācis

Mājas Draugs
ZURNALS ROKDARBIEM UN MAJAI

Ziemassvētku numurs

ar bagātīgu saturu līdz ar
bezmaksas prēmiju attēliem
1997. g. abonentiem.
Pieprasāms visos kioskos.

Reta diena grāmatniecībā

Sodien iznāk mūsu apgāda

3000. grāmata

Ed. Virzas „Straumēni”

Vecā Zemgales māja gada gaitās. Poēma. 4. iespiedums.

Boļšeta Ls 3,70, iesteta Ls 4,70.

25 gados 6 mēn. esam izdevuši 3000 grāmatas, kas iespē-

stas 9.351.100 eksemplāros un sekmīgi izplatītas tautā.

Valtera un Rapas akc. sab.

Tinte „BURTNIEKS”

Em. Benjamiņš rakstāmlietu lieltirgotavā Audēju ielā 12.

MAZĀKAS BILŽU UN PASAKU GRĀMATAS SĀKOT JAU AR 25 sant.

Lūdzu apmeklēt mūsu veikalu un nesaistoši apskatiet mūsu grāmatas. Visiem piemērotas dāvanas no 25 sant. līdz Ls 80,— vērtībā. Grāmatas dabūjam arī visās grāmatniecīs visā Latvijā. Zelta svētdienā mūsu veikali atvērti visu dienu.

Apgādniecība
„Grāmatu Draugs”
I. A. RUDZITIS,
Rīgā, Grēcinieku ielā 25. Liepājā — Graudu ielā 45.

Reklāmas un sludinājumi periodiskajos rakstos laikā no 1935. līdz 1939. gadam.

AKTUALITĀTES BAUSKAS CENTRĀLAJĀ BIBLIOTĒKĀ

ŠĪ NUMURA TĒMA

Par novadnieku Vili Plūdoni, viņa gaitām un dzimto pusi.

NĀKAMĀ NUMURA TĒMA

Bauskas Centrālās bibliotēkas adreses un atslēgas. Kad rakstīsim jaunu bibliotēkas stāstu?

BIBLIOTĒKA IR VISUR!

Piedāvājam iespēju grāmatas un žurnālus saņemt un nodot attālināti.

➤ **Rezervē** grāmatas kopkatalogā, zvani 63960580 vai raksti e-pastā: abonements@bauskasbiblioteka.lv

➤ **Saņem** bibliomātā jeb grāmatu pakomātā Bauskā, Dārza ielā 8b. Pēc paciņas ievietošanas bibliomātā, uz lasītāja telefona numuru tiks atsūtīts durtiņu kods. Izņem jebkurā sev ērtā laikā. Jūnijā no bibliomāta tika izņemta 1500. paciņa!

➤ **Nodod** grāmatu kastē (nodošanas iekārtā) Uzvaras ielā 6.

PIEVĒRS UZMANĪBU!

➤ 11. septembrī norisināsies ikgadējie **Grāmatu svētki Bauskā**. Otro gadu daudz izskanēs dzejas vārdi. Svētku pirmajā daļā, kā Dzejas dienā pienākas, tiksimies Saules dārzā pie Plūdoņa pieminekļa. Savukārt pasākuma otrā daļa nemainīgi noritēs Bauskas Kultūras centrā.

➤ No jūlija vidus Interneta lasītavā būs skatāma koša, pazīstamu skatu bagāta **izstāde ar Bauskas ielu un pagalmu gleznojumiem**. Gleznas dažādos laikos radījuši studijas **Meistars Gothards** dalībnieki.

➤ Oktobrī planšetū izstāde pilsētvidē no Viļa Plūdoņa tematikas pāries Bauskas tematikā, iedvesmojoties no grāmatas “Bauska gleznotāju un grafiķu acīm” (2023).

Izdevumu veidoja Bauskas CB bibliogrāfe-redaktore Madara Maslova-Konrāde.

Nākamais un pēdējais simtgades izdevuma numurs iznāks 2024. gada 30. decembrī.

Visi numuri lasāmi Bauskas novada bibliotēkās un www.bauskasbiblioteka.lv -> Novadpētniecība.